

Mahájánské texty

Květoslav Minařík
H. P. Blavacká

MAHÁJÁNSKÉ TEXTY

Vydavatelská řada PŘÍMÁ STEZKA
Svazek 11

CANOPUS

Květoslav Minařík — H. P. Blavacká

MAHÁJÁNSKÉ TEXTY

CANOPUS
Praha 2013

*Věnováno nemnohým
H. P. B.*

© Květoslav Minařík, 2012

ISBN 978-80-87692-64-6

ÚVOD KOMENTÁTORA

Jestliže se s hlubokým porozuměním ponoříme do obsahu tohoto spisu, zřetelně se nám projeví, že evropskou okultní a mystickou literaturu musíme rozdělit do dvou od sebe zcela odlišných skupin. Jedna z nich obsahuje návody a sliby, které nevedou k niterné transfiguraci nebo ke zničení osobitosti hledajících lidí, ale jen ke svůdným představám rozvoje abnormálních schopností a sil a tím ovšem k představám o osobním uplatnění a úspěchu. Tato skupina spisů je zastoupena daleko větším počtem knih než druhá; ta bere v úvahu osudové příčinnosti ve světě živoucích tvorů a bytostí, a proto ukládá hledajícím lidem tak hlubokou mravní kázeň, že se pod jejím tlakem musí jejich osobnost rozplynout jako bezduchý přízrak.

I ti, kdo již hledají na cestách mystiky, však většinou natolik podléhají světským zřetelům, že si knih této druhé skupiny ani nevímají nebo jim nerozumějí. Reagují spíš na návody a sliby, které na nich požadují část jejich času, a ten se jim zdá dobře využitý v objektivně bezpředmětných mentálních a fyzických cvicích.

Rozumíme-li dobře kvalitě psychického rozvoje světsky zaměřených lidí, musíme se vyhýbat každému zkoumání, kam zavádí životnost a vůle nezušlechtěná vysokými zřeteli. Právě rozvoj těchto vysokých zřetelů nás má na cestách mystiky zajímat především, aby v nás pochybné mentální a fyzické cviky nebudily neblahé předzvěsti.

Hlas ticha klade důraz především na vývoj těchto vysokých zřetelů. Proto jsem jej zařadil do nejhodnotnějších mystických spisů — a chtěl tomu jistě sám osud, že jsem poznal člověka, jehož mystické úsilí bylo věrným obrazem pouček tohoto spisu. Upozornil jsem ho na to, ale on této knize stejně nerozuměl, neboť se právě rozvíjel do duchovního života spontánní silou pravé duchovní realizace. Tím chci říci, že byl mystikem způsobem svého života a nikoli teoretickými znalostmi.

Byl bych mu rád umožnil, aby své životní mystické úsilí mohl zařadit do určité mystické metodiky, a proto jsem se rozhodl udělat k tomuto spisu komentáře, které by mu jeho situaci objasnily.

Právě v té době jsem však byl o tyto komentáře požádán i jedním theosofem, který je chtěl vydat knižně. To se však nepodařilo pro očividné zevní překážky . . .

Zatím však týž člověk, pro něhož jsem komentáře napsal, potvrdil všechny mé znalosti a zkušenosti „Stezky tajného srdce“. Proto jsem komentáře přepracoval s ohledem na to, aby ukázaly nauku tohoto spisu z ještě hlubšího hlediska. Poučen velikým potvrzením, rozhodl jsem se ve víře ve skutečnou upřímnost hledajících lidí odhalit ještě více clonu z pravé mystiky. Rozhodl jsem se také, že toto dílo zahrnu do skupiny svých spisů, které mají jako celek ukázat, jakým způsobem mají hledající lidé překonat světskost a přes nebeské stavy dosáhnout nirvány.

Cesta, kterou tento spis ukazuje, může, jak vím, každého odstrašit svou přísností a vznešeností. Cíle mystiky jsou však tak vysoké, že jich žádný světsky orientovaný člověk nemůže dosáhnout. Ale tyto cíle vábí právě svou nadsvětskostí, která by byla zničena a pošlapána i nejmenším nádechem světskosti. Z toho důvodu je nezbytné, aby toužící lidé přijali mravní zřetel a kázeň, která je zbaví světskosti dříve, než vstoupí do oblasti, kterou má tento spis na zřeteli.

Uvažujeme-li tedy o vznešených cílech pravé mystiky, musíme technická cvičení tolik zdůrazňovaná povrchními spisy pojednávajícími o mystice pokládat za úsilí marné. Neboť život není zmatená hra, leda na povrchu. V hlubinách vlastní bytosti je každý jedinec vystaven vážným tlakům ŽIVOTA, tlakům, které musí řešit, jestliže se ovšem již nestal bezduchou mátohou, která vnitřní život ztratila a žije pouze viděním a povrchními reakcemi, čili reflexy.

Ač nerad, soudím, že se počet lidí žijících psychickými reflexy skutečně zvětšuje. Proto se u druhé skupiny lidí, u těch, kteří žijí nitrem, jeví potřeba nalézt metodu, jejíž pomocí by překonali svět, který je induktivní silou obvyklých zřetelů tísní víc a víc. Jenže metoda bývá téměř vždy spíše čímsi neživým a bytostí vzdáleným, a proto je třeba NAUKY, která ukazuje cestu k hluboké přeměně právě v přirozeném stavu bytosti. Zde se však již nevystačí se zevními postoji a úkony, nýbrž s úsilím o mravní proměnu, jejíž podoba nám svítá z textu této knihy. Proto může být tato kniha blízká každému, kdo vážně myslí na své vykoupení.

To, čím text může hledajícího a toužícího člověka odstrašovat, bude mírněno úspěchy v úsilí o mravní proměnu. Jenom světsky orientovaní lidé se mohou strachovat pouček, příkazů a napomenutí, které text obsahuje. Jakmile se očistí, bude jim jeho mrazivé ovzduší příjemné stejně jako chladný vánek v tropickém dni. Dorněle těžký a bolestný život bódhisattvů se jim pak ukáže jako radikální způsob bytostné očisty, jejímž ovzduším svítá a probleskuje blaženost a volnost Velikého Vykoupení tak zřetelně jako za žádného jiného duševního postoje.

Veliký cíl, totiž vykoupení, je abstrakcí pro každého z těch, kdo v sobě nosí byť jen nepatrnou stopu svěskosti a instinktivnosti. Všechno, co náleží do těchto dvou forem živočišnosti, musí být vyhlazeno hlubokým zaměřením bódhisattvického ducha, který je kvalitativně opakem ducha sobeckého. A vědomí bódhisattvů se snadno přesmekne z oblasti jevů do transcendentna, kde již nebude zatíženo okovy dobra nebo zla. Potom jim vzejde moudrost, která je korunou „velikých překonatelů“ — čekajících již jen na samovolné vyhasnutí každé stopy sklonu k diferenciaci na úrovni uvědomování, k diferenciaci, která stahuje monadu do křečovitého stavu, jež poznáváme jako bytí.

Tak vysokými zřeteli, které zbavují každého usilujícího člověka celé jeho vlastní osobitosti, ukazuje tento spis spolehlivou cestu k nejvyššímu cíli, v němž již neexistuje žádná křeč bytí, ať je ze subjektivního hlediska chápána jako příjemná, nebo nepřijemná. A Veliký Cíl ukáže, že je jediným domovem, do něhož se musí jednou vrátit všichni ti, kdo se cestou inkarnacemi ztratili v sansáru, ošálení zdáními, která jim před očima kouzlil zevní svět.

Nechť je tedy tato kniha ukazatelem nejvyšší cesty, pravého úsilí a opravdového vykoupení!

Květoslav Minařík

PŘEDMLUVA

HELENY PETROVNY BLAVACKÉ

Tyto stránky jsou výběrem z Knihy zlatých předpisů, z jednoho z oněch děl, která byla vložena do rukou žáků mystiky na Východě. V oně škole, jejíž učení bylo přijato též mnohými theosofy, je jejich znalost povinná. Pořízení překladu tohoto díla bylo pro mne úkolem poměrně snadným, jelikož znám z paměti mnohé z těchto předpisů.

Je velmi dobře známo, že se v Indii metody psychického školení od sebe liší podle toho, který guru (učitel nebo mistr) je provádí. Neliší se však jen proto, že patří k různým filozofickým školám, jichž je šest, ale též proto, že každý guru má svou vlastní soustavu, kterou obyčejně udržuje ve velké tajnosti. Za Himálajem však není v metodách ezoterních škol rozdílu, nejedná-li se právě o gura, který je pouze obyčejným lamou, jenž zná jen o trochu více než ti, které učí.*

*Dílo, z kterého zde překládám, tvoří část téže skupiny spisů jako dílo, z něhož byly vyňaty Znělky Knihy Dzyan, na které spočívá Tajná nauka. Společně s velikým mystickým dílem, nazvaným Paramártha, o němž praví legenda o Nágárdžunovi, že bylo odevzdáno velikému arhatovi nágy, čili „hady“ (pojmenování dávané středověkým zasvěcencům) si činí nárok na stejný původ i Kniha zlatých předpisů. Přesto její myšlenky a nauky, jakkoli vznešené a původní, nalzáme často v různé podobě v sanskrtských dílech jako v Džňáněšvarí,** v onom skvělém mystickém pojednání, kde Kršna líčí Ardžunovi planoucími barvami stav plně osvíceného jogína; rovněž je nalzáme i v různých upanišadách. To je konečně přirozené, jelikož většina, když ne všichni z velikých arhatů, prvních to následovníků Gautamy Buddha, byli Hindové a Árijové a nikoli Mongolové, zvláště ti, kteří se vystěhovali do Tibetu. Díla, jež jen Árijásanga po sobě zanechala, jsou velmi početná.*

*V hinduismu.

**Džňáněšvarí je, jak je nyní známo, psána maráthsky a skládá se z Bhagavadgíty komentované Džňáněšvarem.

Pozn. vydavatele: Veškeré poznámky označené * jsou původní poznámky H. P. B.

Původní Předpisy byly vyryty do tenkých obdélníkových destiček, opisy pak velmi často do kotoučů. Tyto kotouče nebo tabulky jsou obvykle uchovávány na oltářích chrámů přidružených ke střediskům, kde jsou zřízeny tzv. „kontemplativní“ čili mahájánské školy (jógačára). Jsou psány různě, někdy tibetsky, většinou však v ideografech. Posvátná řeč (senzar), nehledě k její vlastní abecedě, může ještě být vyjadřována různými způsoby psaní, tajnými znaky, které připomínají spíše ideografy než slabiky. Jiná metoda (tibetsky zvaná lug) používá čísel a barev, z nichž každé představuje jedno písmeno tibetské abecedy (třicet jednoduchých a čtyřasedmdesát složených písmen) a tak tvoří úplnou abecedu tajného písma. Při používání ideografů je nutno číst text určitým způsobem, neboť v tomto případě symboly a znaky používané v astrologii, tj. dvanáct zvířetníkových znamení a sedm základních barev, každá ve třech odstínech — světlé, základní a temné — představují třiatřicet písmen jednoduché abecedy pro slova a věty. Vždyť při této metodě dvanáct pětkrát opakovaných znamení zvířetníku spojených s pěti živly a sedmi barvami dává celou abecedu, složenou ze šedesáti posvátných písmen a dvanácti znaků. Znak, umístěný na počátku textu, rozhoduje o tom, zda má čtenář číst po indickém způsobu, kdy každé slovo je jednoduše přizpůsobeno sanskrtu, nebo podle zásad čínského čtení ideografického. Nejsnadnější způsob je však ten, který nenutí čtenáře k používání nějakého zvláštního nebo vůbec jakéhokoli jazyka, neboť znaky a symboly byly jako arabské číslovky a značky obecným a mezinárodním majetkem zasvěcených mystiků a jejich následovníků. Tatáž zvláštnost je typická u jednoho způsobu čínského písma, které může čít kdokoli obeznámený s jeho povahou se stejnou snadností; Japonci je např. může stejně snadno číst ve své vlastní řeči jako Číňan v jazyku svém.

Knihy zlatých předpisů — z nichž některé jsou z předbuddhistické doby, zatím co jiné jsou pozdějšího data — obsahuje asi devadesát menších zvláštních pojednání. Z těch jsem se naučila devětatřiceti z paměti již před léty. Abych mohla přeložit zbytek, byla bych se musila uchýlit k poznámkám roztroušeným v neobvykle velkém množství písemných dokladů a záznamů, sebraných v minulých dvaceti letech, jež nikdy nebyly uspořádány, což by věc neúčiniло na žádný způsob snadným úkolem. Všechny by ani také

nemohly být přeloženy a dány světu příliš sobeckému a tolik připoutanému ke smyslovým věcem a tudíž naprosto nepřipravenému správně pochopit mravouku tak vznešenou. Neboť když člověk vážně nevytrvá na cestě sebepoznání, pak nikdy není ochoten vyslechnout takové rady.

Přesto však nepřeborné svazky východního písemnictví, zvláště upanišád, jsou takové mravouky plny. „Usmrtí všechnu touhu po životě“, praví Kršna k Ardžunovi. Tato touha má své sídlo pouze v těle, v nositeli vtěleného Já a nikoli v Já samotném, jež je „věčné, nezničitelné, jež nejen nezabývá, ale nemůže být samo zabito“ (Katha-upanišada). „Usmrtí pocitování“, učí Suttanipátó, „dívej se stejně na rozkoš a bolest, zisk i ztrátu, vítězství nebo porážku“. Rovněž: „Jen ve Věčném hledej útočiště.“ „Znič pocit oddělenosti“, stále různými způsoby opakuje Kršna. „Mysl (manas), která sleduje toulavé smysly, činí duši (buddhi) stejně bezmocnou jako člun, jenž unášen větrem bloudí po vodách“ (Bhagavadgíta II, 67).

Proto jsem považovala za lepší pořídit jakýsi rozumný výběr jenom z těch pojednání, která budou vhodná oněm několika skutečným mystikům v Theosofické společnosti a která určitě uspokojí jejich potřeby. Jen oni ocení tato slova Kršny — Krista, vyššího Já.

„Mudrcové netruchlí ani pro živé ani pro mrtvé. Aniž bylo vskutku doby, kdy bych nebyl já nebo tito vládcové lidí a také nikdo z nás ani v budoucnosti nepřestane být“ (Bhagavadgíta II, 11, 12).

V tomto překladu jsem učinila vše, aby byla zachována básnická krása řeči a jejích obrazů, jimiž se vyznačuje dílo původní. Do jaké míry se mi toto úsilí zdařilo, nechť posoudí čtenář sám.

ZLOMEK PRVNÍ

HLAS TICHÁ

1. *Tyto pokyny platí pro ty, kteří neznají nebezpečí nižších iddhi, čili psychických sil.*^{1*}

Mluví-li se o nižších psychických silách, nejde snad vždy o kouzelné síly, ale o psychická napětí, jejichž bezprostředními impulsy je člověk podněcován k tomu či onomu činu. Výraz magické síly proto musíme z evropského hlediska chápat jako neovladatelné psychické podněty; ty však člověk v sobě uložil sám svými zřeteli. Zřetele totiž znamenají vytváření vztahů a z nich vzniká napětí, které se vybíjí proti předmětům těchto vztahů nebo předmětům jim podobným.

Tato velmi neutěšená situace přivádí člověka vždycky do neshody, pocházejících z rozličných „nevyhnutelností“, které si sám připravil. Jóga se však stává živou a významnou teprve tehdy, když tato situace přestala. To je smysl slov textu, jenž tímto způsobem dává najevo, že počátek jógického školení vůbec je nutno vidět ve snaze o psychické překonání této situace. Ten, kdo chce být jogínem, musí především začít s takovou mentální a vědomou životospřávou, jaká ho vede ke zcela jiným zřetelům, než jaké měl dosud. Musí se zaměřit k transcendentální oblasti, aby objektem jeho mysli a vědomí byly oblasti a věci nadsvětské a tím se konečně vymanil ze vztahů světských, na něž si vždy stěžuje, mluví-li o životní strasti.

Výsledek úsilí o usměrnění zřetelů do transcendentna se posléze projeví vyvstáním šťastných nadsvětských pocitů a to je vlastně stav, označitelný za přípravu k józe.

2. *Ten, kdo by chtěl slyšet hlas náda,*² „bezzvučný zvuk“
*a pochopit jej, ten se musí seznámit s povahou dhárany.*³

Dhárana je v tomto případě považována za soustředění mysli, jehož pomocí dosáhl člověk tak hlubokého psychického nebo mentálního utišení, že uslyší hlas náda. Tento hlas, duchovní ticho, je reakcí na tvůrčí přírodní i kosmické znění; to není běžně slyšitelné,

* Číslované poznámky H. P. B. najdete na konci knihy před vysvětlivkami.

i když jeho některé modifikace může člověk slyšet jak v určitém obvyklém tónu v uších, tak i přímo v přírodě. O tom se bude mluvit dále v textu. Nyní je nutno pouze připomenout, že skutečným mentálním utišením, jehož bylo dosaženo soustředěním z vlastní vůle, bude „vnímáno ticho“; ticho je rušeno tvůrčím zněním a to se mění v tón, zesilující až do strašných úderů a praskotu. Jenom slyšení těchto průvodních zvuků může ten, kdo chce být jogínem, považovat za doklad pravého mentálního utišení. To znamená, že když se tyto zvuky nedostaví, nedosáhl vlastně mentálního soustředění, ale pouze upoutal pozornost, což se rovná meditaci nebo soustředění s určitou myšlenkou.

3. Když se žák stal lhostejným k předmětům smyslového vnímání, musí vyhledat krále těchto smyslů, tvůrce myšlenek, původce klamu.

Tímto králem je vlastně zřetel nebo názor. Upíná-li se k tvářnosti skutečna, podněcuje k určitému myšlení; takové myšlení modeluje schopnost prozření neboli vzhled toho druhu, jakým bývají obdařeni světší dobře učenění lidé. To znamená, že zajímá-li se člověk jenom o zevní vzhled jevů, bude se jeho myšlení pohybovat jenom v této sféře; to je pravá příčina nevědomosti, jak ji chápe mystika, jóga nebo buddhismus. Chce-li člověk nabýt poznání, musí zaměřit pozornost k tomu, jak se jev chová a nikoli k tomu, jak vypadá. To je ostatně psychologický moment, který působí na rozvoj inteligence, vzdělanosti a moudrosti. Kdo se zajímá o vzhled jevů, ten je vždy duševně zaostalejší, dokonce přesně v poměru ke zřetelům, usměrněným buď k povrchu, nebo k nitru věcí.

4. Mysl je velikým vrahem Skutečnosti.

5. Toho vraha nechť žák usmrtí.

Mysl je síla nebo schopnost, která člověku, jenž ji neovládá, dovede představit jeho vlastní přesvědčení jako objektivní skutečnost. Člověk tak vlastně sám sobě buduje síť klamu, klamných přesvědčení a názorů, jimiž je sváděn na scestí v poznávání povahy skutečnosti.

Mysl je nutno usmrtit. Může být usmrcena „vědomým soustředěním s oporami“, což znamená soustředění na objekt, jímž je jisté

místo v těle nebo představa umístěná v těle. Přitom je nezbytné udržovat bdělost na tak vysokém stupni, že si je při tomto soustředění cvičící člověk vědom sebe sama. Za těchto okolností mysl přestane putovat jak za dohledu denního vědomí, což se pokládá za vědomé myšlení, tak i podvědomě, což se pokládá za bloudění myslí. Přestane-li mysl putovat, přestane člověku předkládat jeho domněnky a přesvědčení jako objektivní pravdy a to je podmínkou k probuzení postřehovací moci, prorážející si cestu klamnými zdánímí ke skutečnosti a pravdě.

6. Neboť: když se mu jeho vlastní podoba bude jevit ne skutečnou jako při probuzení všechny ty tvary, jež vidí ve snech;

7. když již neuslyší ony mnohé zvuky, jen pak může rozpoznat ten Jediný vnitřní zvuk, jenž ničí zvuky zevní.

Je-li zastaveno mechanické myšlení silou mentálního soustředění s oporami a přivedeno až k výslednému jevu, jímž je jistý stupeň prozření, ukáže se náhle, že až dosud viděné jevy jako např. příroda, lidé a živočichové jsou pouze masky zakrývající rozhodující psychickou skutečnost, která má často zcela jinou povahu než její maska. A zajímavé přitom je, že člověk, jenž dosáhl prozření, nenachází mezi jevy, které může právě pozorovat, „charaktery“, nýbrž spíše stroje, poháněné psychickými podněty jako např. vášněmi, vzruchy, rozličnými city a hlubokými pohnutkami... A čím lépe vidí, tím více zjišťuje, že jevy jsou jen „prapory vlající ve větru niterných napětí, přiváděných k vybití schopností vlastního smyslového vnímání“.

Když člověk utichne (mentálně) silou soustředění, pozná též, že se vymanil z lomozu, který vyvolává zraní, růst a vývoj organismů, tvůrčí dění a všechny počiny živoucích tvorů; to je znamení, že se skutečně propracoval do ticha. Toto ticho se mu stává životním prožitkem, jako mu až dosud byl životním prožitkem tento lomoz, postihující každou bytost i tvora, kteří se nevymanili z mechanického myšlení silou soustředění.

Postřehy, jejichž pomocí proniká člověk k poznání životní mechaniky, neukáží pouze to, že všechno živé je jen strojem uváděným

v pohyb příslušnou pohonnou látkou, ale dokazují mu, že i on je takovým strojem. K těmto postřehům totiž dochází v psychickém přerodu a přitom se i on sám pozná jako bytí neskutečné, jelikož je oživováno příčinnými karmickými silami. U příznivých typů provádějících jógu je toto poznání počátkem úsilí, jehož pomocí si chtějí podmanit sebe samy; chtějí tak přestat být stroji a stát se bytostmi, to je jevy, které vládnu svému bytí svou vůlí.

Tím buď řečeno, že dalším cílem jógy je dovést člověka ke schopnosti nebo k síle, kterou by mohl sobě vládnout. Kdo to dovede, ten jistě v sobě nejprve udělá pořádek: potlačí nežádoucí duševní stavy a začne žít v dobrých stavech. — Kdo sobě vládne a žije jen v dobrých stavech, aniž se nechá dosud nezničenými bytostnými sklony přimět k tomu, aby porušil příkaz neubližovat jiným tvorům a bytostem, ocitá se — a to bezprostředně — v božských stavech a tím ovšem i v božských oblastech. To znamená, že sebevláda, kterou rozumíme podmanění si sebe sama až ke schopnosti žít ve chtěných dobrých stavech, pozvedá ihned člověka do nebe, jestliže dovede neuposlechnout eventuálních impulsů, aby komukoli ubližoval za účelem jakéhokoli vlastního prospěchu. A to je vlastně začátek jógy. Další výsledky se vymykají pochopení . . .

8. Jedině pak, nikoli dříve, opustí oblast asat, klamný svět, aby vstoupil do říše sat, oblasti pravdy.

Oblast asat je vlastně svět kolotavých existencí, věčného koloběhu zrozování a umírání, svět neklidu a klamů. Synonymum sansára podle sanskrtu a korwa v řeči tibetské. — Kde končí oblast asat začíná oblast sat. Oblast sat obsahuje na nižších stupních sféry dévů, na nejvyšším stupni Světlo, jehož obdobu bychom mohli vidět ve bdění, které není opřeno o smyslové vjemy. Tedy ve „bdění o sobě“, což je též jas vědomí, kosmická prázdnota, která dala vzniknout kosmickým tělesům a všemu bytí ze svých vlastních schopností a sil.

9. Dříve než duše prohlédne, je nutno dosáhnout vnitřního souladu a tělesné oči se musí stát slepými k veškerému klamu.

Vidět duši je symbolický výraz pro vysoce vyvinutý intelekt, který jsem označil za schopnost prozření. — Aby mohl člověk vidět svou duši, musí zničit mechaniku zrakového vnímání. Nevidět, jak lidé obvykle vidí a viděné vnímají, je psychická i mentální kázeň, jejíž bezprostřední ozvou je postřehování, pronikající tvářností věcí do hlubin jejich nitra. Nechce-li však člověk vidět ani jejich povrch ani jejich nitro, stane se schopným vidět Prázdnotu samého absolutna.

10. Dříve než duše počne slyšet, musí se obraz (člověk) stát hluchým stejně k řevu jako k šepotu, stejně k hlasům troubících slonů jako k stříbrnému bzukotu zlaté světlušky.

Člověk — obraz: zevní bytost, vnímající smysly. Tento člověk musí zaměřit slyšení k opěrnému bodu pro soustředění, který může být pouze „tichou oporou“. Musí se mu v tomto smyslu věnovat do té míry, aby přestal slyšet jak to, co v něm budí strach a co si může vysvětlovat jako zlé předzvěsti, které se ho bezprostředně týkají, tak i to, co je mu příjemné a vábí k přilnutí. Díky takovému utišení jistě dosáhne pravého bytostného utišení, které předchází slyšení „zvuku náda“, zvuku tvůrčího ticha; to je v poměru k individuu konečné, takže jen předchází dalšímu tichu, symbolizujícímu „ticho pravého vykoupení“.

11. Dříve než duše bude s to pochopit a se rozpomenout, musí být sjednocena s tichým mluvčím právě tak jako tvar, do něhož bude hlína uhnětena, je nejdříve spojen s myslí hrnčívou.

12. Neboť jen tehdy duše uslyší a vzpomene si.

13. K vnitřnímu uchu potom promluví

Kdo dokáže ztichnout mentálně tak, že uslyší hlas náda, vytváří předpoklady, aby se v jeho bytosti z hlubin zapomnění opět vynořilo božské prožívání, které zaniklo mravní a psychickou degenerací lidstva. Jde tedy o pochopení a rozpomenutí se na zapomenuté božské prožívání, které přestože se nám v běžném případě vůbec nepřipomíná, v nás dríme, skryto v latentním stavu. Je v nás skryto v takové hloubce, že je třeba v tichu nemyšlení se tak soustředit,

že takřka dospíváme k vědomé i duševní jednobodovosti; když dokážeme z bodu velikosti špendlíkového hrotu vytvořit pro vědomí a mysl spolehlivou oporu, tu konečně poskytneme božským stavům dost širokou cestu, aby se mohly dotknout našeho vědomí a připomenout se nám jako stavy našeho původu.

Ale tato tradiční a spolehlivá cesta k rozvoji božského prožívání není jediná. K božskému prožívání lze dospět i přímým soustředěním na ticho, promítnuté vně bytosti jako prostor naplněný jistými kvalitami nebo prostor z těchto kvalit vytvořený. V tom případě je však tento stav cílem úsilí, kdežto tradiční postup vede k pochopení, že tento stav je pouze průchodní.

HLAS TICHÁ

a řekne:

Hlas ticha je v náboženské mluvě hlas boží. Z psychologického hlediska je to stav výkonné blaženosti, která se vyvinula z naprosté nezřetelnosti do embryonálního stavu; v něm se již může připomínat vědomí člověka jako srovnávací měřítko, vystupující samo sebou proti světskému stavu obecného člověka. Ale i když je Hlas ticha možno psychologicky i fyzikálně dobře odvodit, neznamená to ještě, že jde o jev, který je možno zařadit do obvyklých jevů a pak ho již nebrat v úvahu, protože momentálně není tak naléhavý jako jiné psychické jevy, které nás tíží a nutí řešit obecné problémy. Symbolizuje nebeskou přirozenost, kterou je nutno rozvinout, jestliže chceme překonat strasti provázející světský život a povznést se k žití harmonickému.

14. Usmívá-li se tvá duše, koupajíc se ve slunečném svitu tvého života; zpívá-li tvá duše v kukle z masa a hmoty; lká-li tvá duše v torzi vlastního klamu; usiluje-li tvá duše přervat stříbrnou nit, která ji poutá k Mistrovi,⁴ pak věz, ó žákú, že tvoje duše patří zemi.

Sluneční svit života je básnické rčení, vztahující se na optimismus mládí, které znamená rozvoj životních sil. Ale karmicky mladý může člověk být až do svého stáří. V takovém případě jde o tvora, jenž spěchá za životními zkušenostmi, předpokládaje, že budou jenom příjemné. Ale svět klame. Každá situace, která se

zdála příznivou, když byla člověku ideálem, jež se snažil uskutečnit, jeví se v nejposlednějším projevu jako nežádoucí; monada procházející z vtělení do vtělení pomalu střádá tyto poznatky v hlubinách těchto vtělení. Když jich dost nastřádá, stanou se tekutinou, která začne přetékat z podvědomé oblasti do oblasti vědomé. Potom se člověk stává pesimistou, jako bývají starci, i když třeba začal právě žít jako dítě, které začíná chápat život. To je ovšem znak karmické dospělosti, která vnímá život a bytí jako sen a jejich prostřednictvím získávané zkušenosti jako zbytečnost. Pak duše, čili souhrn vědomí a já, přestane „zpívat v kukle z masa a hmoty“ a „lkát ve tvrzi vlastního klamu“, neboli přestane kolísat mezi doufáním a zoufalstvím pocházejícím ze zklamání. Naopak bude usilovat o to, aby rozvinula božskou přirozenost, o níž jsem mluvil v předešlém komentáři, aby mohla začít žít v blaženosti z odpoutání a uvolnění.

15. Když tvoje rozvíjející se duše dopřává⁵ sluchu víru světa, když tvoje duše odpovídá řvoucímu hlasu velikého klamu,⁶ když poděšena při pohledu na palčivé slzy bolesti, když ohlušena výkřiky zoufalství tvá duše se stahuje do svého jáství jako plachá želva do svého krunýře — pak věz, ó žáku, že tvoje duše je nehodným svatostánkem svého tichého Boha.

Žít v úzkém vztahu s transcendentální oblastí neznamená ještě žít stranou drsných skutečností obecného života. Ale žít v tomto vztahu je možné jen tehdy, když člověk moudrostí vyvažuje strasti obecného života, v jejichž středu žije vždy, dokud nosí hmotné tělo. Další stupně mystického nebo jógického vývoje jsou proto v přímé spojitosti s normálním lidským učleněním, které je ve spojení se životními zkušenostmi; jejich pomocí se prostřednictvím pochopení překonávají životní strasti, jež postihují svět.

Kdo dovede žít božský život, jen když se zcela abstrahuje od života, ten nemá předpoklady k tomu, aby v něm setrval vždy a za všech okolností. Jestliže se může na základě vnějších podmínek izolovat od společnosti, může to vždy být jenom na čas, ať již z důvodů vnějších, nebo vnitřních. A kdyby se ze zevních důvodů nemusil nikdy vrátit do lidské společnosti, rozhodnou tuto otázku vnitřní činitelé. Člověk jako fyzickým tělem obdařená bytost není

tvor naprosto samostatný. Právě strukturou svého těla je spjat se vším, co žije; nedovede-li žít božský život ve společnosti, pak jej přestane žít v tu chvíli, kdy ho mocný hlas jeho přirozenosti zavolá zpět do lidské společnosti. A nezavolá-li ho, je nutno zkoumat, zda není bytostí zlomenou . . .

16. Když počne tvoje duše sílit a vyklouzne ze svého bezpečného útulku, když odpoutavši se od svého ochranného svatostánku napíná svou stříbrnou nit, spěchajíc dál; když patříš na svůj vlastní obraz na vlnách prostoru si šeptá „To jsem já“, pak si přiznej, ó žáku, že tvoje duše je chycena v pavučinách bludu.⁷

Kdo usiluje o zkušenost nejvyššího stupně mentálního utišení, zažije v jistém stupni uskutečňování ticha obrozovací pochod, který se projevuje vlitím nových životních sil do bytosti, vyčerpané životními zkušenostmi. Není-li za těchto okolností člověk dosti karmicky zralý, stává se obrozovací pochod vzpružením na nižší úrovni. Posílen spěchá znovu do světa za životními zkušenostmi a nesmí předpokládat, že spěchá za něčím jiným než za stupňováním strastí až do míry neúnosné.

Mystické snahy neslouží k tomu, aby si člověk přišel duchovní opičí žlázy, které posílí jeho smysly. Rozvoj životnosti, přirozený výsledek na cestě skutečného zřikání se světa, by snažícímu se člověku měl připomenout, aby všechny své právě rozmnožené síly věnoval dalšímu mystickému uskutečňování, neboť tato vzpruha je pouze dočasná. Promarní-li rozmnožené životní síly, pozná se jednou jako předčasně vyčerpaný stařec, který pro nedostatek sil nemůže dosáhnout vysokých mystických met, ale nemůže žít dobře ani na zemi.

17. Tato zem, žáku, je síní žalu, v níž po stezce příšerných zkoušek jsou rozsety pasti, které mají polapit Já bludem, jenž se zove „veliké kacírství“.⁸

Zkoušky, o nichž se zde mluví, nejsou příšerné svým rozsahem, zjevem a momenty, nýbrž kvalitou. Právě mystické zkoušky jsou potud příšerné, že celá mystická stavba se vždy zhroutí, jestliže se hledající člověk zapomene a věnuje na chvíli pozornost něčemu

jinému než právě nejvyššímu stavu. Ježto se však zhroutí vždy celá světskost, když člověk věnuje myšlenku nejvyššímu stavu, je toto prokletí mystického postupu naprosto správné. Ukazuje také, že hraniční mez oddělující duchovní oblasti od oblastí fyzikálních je tak úzká, že dovoluje duchovním bytostem uskutečnit světskost a světským uskutečnit božskost.

Zapomene-li se ten, kdo uskutečňuje nejvyšší stav, a padne do světskosti, protože věnoval světu jedinou myšlenku, padá vždy jen tam, kde byl. A jestliže se mu po zkušenosti z uskutečňování nejvyššího stavu jeví jeho dřívější přirozený stav jako příšerný, je to záruka, že někdy po teoretickém posouzení povahy svého dřívějšího stavu, jindy po jednom a jindy opět po dvou poklescích bude mít vždy dosti síly, aby se udržel na vysoké mystické cestě.

18. Tato zem, ó nevědomý žáku, je pouze ponurá brána vedoucí do šera, jež se prostírá před údolím pravého světla, onoho světla, jež vítr neuhasí, onoho světla, jež hoří bez knotu či oleje.

Svět je viděn jako ponurá brána proto, že je zřejmě jeho úlohou dovést člověka životními zkušenostmi do šera poznávání pomíjejícího jak světa samého, tak i všech světských jevů. Aby svět mohl splnit svou úlohu, nemůže člověku poskytovat jen příjemné životní zkušenosti, ale spíš zkušenosti zkrušující. Právě jimi se změní jeho dosavadní zřetele, které jsou vždy prvopočátečními podněty, vedoucími na cestu osvobození.

19. Veliký zákon praví: „Abys poznal JÁ VEŠKEREN-STVA,⁹ musíš nejprve poznat svoje vlastní Já. Abys dosáhl poznání onoho Já, musíš se vzdát já ve prospěch ne-já a bytí ve prospěch nebytí; pak teprve můžeš spočinout mezi perutěmi Velikého ptáka. Ach, jak sladké je odpočinutí mezi křídly toho, jenž se nerodí, aniž umírá, ale jest AUM¹⁰ po věky věků.“¹¹

Pozná-li kdo sebe, pozná celý svět. Neboť všechno existující je projekcí vlastních duševních stavů, tu více realizovaných, tu více příznakových. A stavy kterékoli bytosti, s níž se člověk dostává do styku, doléhají na něho — jestliže se dovede správně pozorovat,

a proto se poznávat — jako její charakteristické působení, projev to některého ze stavů, který on sám prožil, prožívá nebo bude prožívat. Vzniká jen otázka: je snadné poznat sebe sama? Předpokladem sebepoznání je správné pozorování sebe. Nikoli jen v zevních úkonech a projevech — to je jen cesta k pravému mystickému pozorování sebe. Je nutno pravým soustředěním, o němž jsem již mluvil, utiřit celou bytost a pak ji pojmout jako předmět pro pozorování především pokud se týče myšlení, cítění a duševních stavů. Tímto způsobem se uschopníme vnímat všechny změny, k nimž dochází na psychické úrovni; z jejich pozorování vzejde poznání jejich příčin.

Když se člověk psychicky obsáhne, a to vědomým pozorováním se ve stavu vědomého uvažování, vztaženého k příčinám psychických změn, může již nechtěné duševní stavy potlačovat a chtěné nechat rozvinout. Je-li již trvale ve chtěných (dobrých) duševních stavech, může s úspěchem rozjímat o AUM, které symbolizuje trojí fázi bytí, totiž jeho vznik, trvání a zánik v prázdnotě absolutna.

*20. Chceš-li dosáhnout poznání, pak usedni na Ptáka života.*¹²

*21. Chceš-li žít, vzdej se života.*¹³

Toto je poukaz k tomu, abychom se nepoutali k časnému životu, vázanému na fyzické bytí, ale věnovali se uvědomování absolutna a rozjíмали o něm. Když si za těchto okolností budeme uvědomovat sebe v bytostném smyslu, dáme své vlastní bytosti okusit bezčasovost a bezprostorovost absolutna.

Tento zážitek je nezbytný, myslíme-li na vznik moudrosti. Bytost je v psychologickém smyslu nejnižší vědomou úrovní citu, jehož prostřednictvím shromažďujeme životní zkušenosti. Je-li životní zkušeností dotyk absolutna, pak je všechno jsoucí odsunuto jako pozorovatelná předmětnost; kdo může prohlédat všechno, co je, je bytost nejzkušenější, moudrá.

*22. Tři síně, ó unavený poutníče, vedou ke konci námah.
Tři síně, ó vítězi nad Márou, povedou tě třemi stavy¹⁴
ke čtvrtému¹⁵ a odtud do sedmi světů¹⁶, světů věčného
odpočinutí.*

OBSAH

ÚVOD KOMENTÁTORA	5
PŘEDMLUVA HELENY PETROVNY BLAVACKÉ	8
ZLOMEK I. HLAS TÍCHA	11
ZLOMEK II. DVĚ STEZKY	51
ZLOMEK III. SEDM BRAN	92
POZNÁMKY Heleny Petrovny Blavacké	150
VYSVĚTLIVKY	165

Květoslav Minařík — Helena Petrovna Blavacká
Mahájánské texty

Vydavatelská řada PŘÍMÁ STEZKA

Svazek 11

Odpovědná redaktorka PhDr. Zora Šubrtová

Text Hlasu ticha revidován podle anglického originálu:

THE VOICE OF THE SILENCE

being chosen fragments from

The book of the Golden Precepts

Translated and annotated by H. P. B.

Obálku navrhl Richard Bergant

Vydal CANOPUS, 2013

Zpracováno podle prvního knižního vydání z roku 1995

Druhé vydání elektronicky v PDF

Stran 176

Od téhož autora:

Vydavatelská řada **PŘÍMÁ STEZKA**

PŘÍMÁ STEZKA

BESEDA BOHŮ

JÓGA V ŽIVOTĚ SOUČASNÉHO
ČLOVĚKA

CESTA K DOKONALOSTI

SVĚTLO GÉNIŮ

SPÁSA

VNITŘNÍ SMYSL NOVÉHO ZÁKONA

MALÝ MYSTICKÝ SLOVNÍK NAUČNÝ

Nyánatiloka a Květoslav Minařík:
SLOVO BUDDHOVO

W. Y. Evans-Wentz a Květoslav Minařík:
TAJEMSTVÍ TIBETU 1, 2

W. Y. Evans-Wentz a Květoslav Minařík:
MILARĀPA

KÉČARA

PRAXE PŘÍMÉ STEZKY 1, 2, 3

Vydavatelská řada **DRAHOKAMY**

TAJNÉ ZASVĚCENÍ

DRAHOKAMY 1, 2

A. David-Néelová a Květoslav Minařík:
PRONIKAVÝ VHLED

PATAŇDŽALIHO JÓGASÚTRA

LAO-C'OVO TAO-TE-ŤING

OSTATNÍ

Květoslav Minařík:
PROGNOSTICKÁ ASTROLOGIE

Od dalších autorů:

Vydavatelská řada **ÚSVIT**

Karl A. Gjellerup:
POUTNÍK KÁMANÍTA

Edward Bulwer-Lytton:
ZANONI

Objednávky přijímá:

CANOPUS, z. s., Synkovská 14, 160 00 Praha 6 <https://www.canopus.cz>

e-mail: canopus@canopus.cz | slovensko@canopus.cz

e-shop: <https://eshop.canopus.cz> | <https://eshop.canopus.cz/sk>

KVĚTOSLAV MINAŘÍK (1908–1974)

Český jogín a mystik, který v mládí do nehlubších podrobností poznal a sám na sobě uskutečnil nejvyšší duchovní a mystické ideály Východu, aniž přitom ztratil kontakt s občanským životem. Své zkušenosti potom formuloval jako originální, z knih nevyčtenou duchovní nauku, jež vychází z psychologie a způsobu myšlení současného Evropana. Vede jej životem a zdokonaňuje jeho bytost jako celek; nezabývá se

jen fyzickou, mravní nebo mentální složkou, ale harmonicky je rozvíjí všechny najednou.

Podkladem komentářů Květoslava Minaříka v Mahájánských textech je HLAS TICHÁ. Helena Petrovna Blavacká (1831–1891), zakladatelka Theosofické společnosti, jej podle svých slov vybrala z **Knihy zlatých předpisů**, přeložila do angličtiny a vydala poprvé v roce 1889. Tyto starobylé texty, z nichž některé snad pocházejí z dob předbuddhistických, se kdysi naučila zpaměti při svém pobytu v tibetském pohraničí. Zlomky kromě Hlasu Ticha obsahují ještě **DVĚ STEZKY** a **SEDM BRAN**.

Květoslav Minařík pokládal Hlas Ticha za jeden z nejhodnotnějších mystických spisů. Své komentáře psal pro jednoho ze svých žáků, který potvrdil všechny jeho znalosti a zkušenosti „Stezky tajného srdce“. „Poučen velikým potvrzením rozhodl jsem se ve víře ve skutečnou upřímnost hledajících lidí odhalit ještě více clonu z pravé mystiky. Rozhodl jsem se také, že dílo zahrnu do skupiny svých spisů, které mají jako celek ukázat, jakým způsobem mají hledající lidé překonat světskost a přes nebeské stavy dosáhnout nirvány.“